

بررسی رابطه هیجان خواهی با میزان استفاده از اینترنت در دانش آموزان دختر متوسطه اول

فائزه پیران^۱، یوسف مرادیان^۲، حکیم سحافی^۳

۱. کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، آموزش و پرورش، البرز، ایران (نویسنده مسئول).

۲. کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، آموزش و پرورش، البرز، ایران.

۳. کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه شهید چمران اهواز، ایران.

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره هفتم، شماره پانجاه و پنج، سال ۱۴۰۱، صفحات ۴۲۴-۴۱۶

تاریخ وصول: ۱۴۰۱/۰۶/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۸/۱۲

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی هیجان خواهی با میزان استفاده از اینترنت در دختران نوجوان دانش آموز مقطع متوسطه اول است. روش تحقیق این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری این تحقیق را کلیه دانش آموزان مقطع اول متوسطه ناحیه ۲ استان البرز در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ تشکیل دادند. طبق جدول مورگان جامعه این تحقیق ۷۵۰ نفر و حجم نمونه ۲۵۶ نفر محاسبه گردید. در این پژوهش از روش نمونه گیری خوشه‌ای مرحله‌ای استفاده شد. به دلیل شرایط خاص جامعه و شیوع ویروس کرونا و محدودیت تردد و ارتباطات اجتماعی، از روش اجرای اینترنتی استفاده شد. لازم به توضیح است که ۲۷ پرسشنامه به عنوان داده پرت تشخیص داده شد و کنار گذاشته شدند و از تعداد ۲۵۶ پرسشنامه، در نهایت ۲۲۹ پرسشنامه به عنوان نمونه‌ی نهایی در نظر گرفته شد. ابزار جمع‌آوری داده‌ها شامل پرسشنامه هیجان خواهی زاگرمین فرم پنجم و پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ بود. یافته‌های این تحقیق نشان داد، بین هیجان خواهی با میزان استفاده از اینترنت رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. **کلیدواژه:** هیجان خواهی، اینترنت، دانش آموزان.

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره هفتم، شماره پانجاه و پنج، سال ۱۴۰۱

مقدمه

اینترنت یکی از پیش زمینه‌های لازم برای به وجود آمدن شبکه‌های اجتماعی مجازی هست و این شبکه‌ها کاربران را قادر می‌سازد در تبادل اطلاعات و ارتباط با دیگران سریع‌تر و راحت‌تر عمل کنند. به عبارتی دیگر هدف اینترنت برقراری ارتباط منظم بین افراد است (نوتوگی، سینگ و والر، ۲۰۱۹). بر اساس نظریه اعتیاد به اینترنت و فضای مجازی کیمبرلی یانگ (۱۹۹۸) وابستگی به اینترنت به عنوان احساس مشغولیت ذهنی، احساس نیاز به افزایش زمان استفاده جهت کسب رضایت، نداشتن توانایی کنترل خود، احساس ناآرامی و تحریک‌پذیری در هنگام قطع یا توقف استفاده از آن، استفاده جهت آرام کردن خلق و راهی برای فرار از مشکلات، دروغ گفتن به اطرافیان به منظور مخفی ساختن مقدار استفاده و گرفتار شدن به اینترنت تعریف شده است (یانگ، ۱۹۹۸؛ به نقل از خواجه احمدی، پولادی و بحرینی، ۱۳۹۵). با توجه به مزایا و امکاناتی همچون تبادل اطلاعات و برقراری ارتباط بین افراد که توسط اینترنت برای افراد به‌ویژه نوجوانان مهیا شده است، استفاده بی‌رویه و زیاد از آن موجب اعتیاد می‌شود. وابستگی به اینترنت و استفاده بیش از اندازه از آن موجب آسیب‌های روانی و اجتماعی زیادی می‌شود (رایت، هاردی، شوآی، اگلی، مولینس و مارتین، ۲۰۱۸).

امروزه اینترنت به عنوان ابزاری بسیار مهم برای آموزش، سرگرمی، به اشتراک گذاشتن اطلاعات و ارتباطات تلقی می‌شود (کاش، راع، استیل و وینکلر، ۲۰۱۲؛ پولی، ۲۰۱۷). به طوری که این فناوری توانسته است بسیاری از جنبه‌های زندگی افراد را تغییر داده و بهبود بخشد (می‌حاجلو، ۲۰۱۷) و به بخش جدایی‌ناپذیری از زندگی آنان تبدیل شود (چویی، چان، لی، هان و پارک، ۲۰۱۸). این در حالی است که استفاده از اینترنت در جنبه‌های مختلف زندگی انسان در حال گسترش است؛ بنابراین درک این که افراد چگونه با آن ارتباط برقرار می‌کنند، امری بسیار مهم است. چنانچه امروزه اختلالات وابسته به تعاملات افراد با اینترنت و رسانه‌های اجتماعی به عنوان موضوع مهم علمی تحقیقاتی در حال شکل‌گیری است (اوسچ و ترنر، ۲۰۱۷). از این رو در دنیایی که پیشرفت آن به تکنولوژی وابسته است، به نظر می‌رسد تمایز بین نیاز به اینترنت و اعتیاد به آن به سختی صورت گیرد (بیرد، ۲۰۱۱). می‌توان گفت از یک سو، اینترنت امکان ارتباطات و فعالیت‌های انسان را تسهیل کرده است و از سوی دیگر، استفاده فزاینده از آن، افراد را به سوی اعتیاد اینترنتی سوق داده است (هسماجاج، ۲۰۱۶).

امروزه نوجوانان در محیطی رشد می‌کنند که استفاده از اینترنت به طور فزاینده‌ای به جنبه مهمی از زندگی آنان تبدیل شده است (وانگ، ویو و لائو، ۲۰۱۶). از جمله عوامل مؤثر در گرایش به اعتیاد به اینترنت و استفاده بیش از حد از آن می‌توان به عوامل خانوادگی، فرهنگی، تعامل با همسالان (بیرد، ۲۰۱۱)، عدم توجه کافی والدین به فرزندان و ناآگاهی نسبت به شیوه‌های ارتباطی (جعفری ندرآبادی، ۱۳۹۷)، اشاره کرد. در نتیجه شاید بتوان گفت نوجوانان بیش از بزرگسالان نسبت به استفاده از اینترنت آسیب‌پذیرترند (لیم، کیم، لی و پارک، ۲۰۱۷). از این رو با توجه به این که دوره نوجوانی دوره مواجهه با انواع مختلف استرس‌ها است و والدین منبع اصلی حمایت نوجوانان در این دوره به شمار می‌روند. لذا درک نوجوانان توسط والدین و حمایت از آنان در کمک به غلبه بر چالش‌های این دوران بسیار مفید است (چان ایی، ۲۰۱۷).

استفاده زیاد از اینترنت در نوجوانان که هنوز از لحاظ روانی بالغ نیستند و در تلاش برای انطباق خود با محیط اجتماعی هستند، آنان را در معرض خطر اعتیاد به اینترنت قرار می‌دهد (لین و تسای، ۲۰۰۲). یکی از عوارض استفاده زیاد از اینترنت هیجان خواهی است

که به عنوان ویژگی برجسته دوره نوجوانی می توان به آن اشاره کرد (خانجانی و اکبری، ۱۳۹۱). زاگرمین (۱۹۹۴) هیجان خواهی را جستجوی احساسات تازه، متفاوت و پیچیده و اشتیاق برای پذیرش خطرات جسمانی، مالی و اجتماعی مربوط به این تجارب می داند (به نقل از بیک، سوان، اسکالت، بولاندو موستانسکی، ۲۰۱۵).

با توجه به اینکه اینترنت منبع بی حد و حصر اطلاعات و نیز سرگرمی را فراهم می آورد (مونو، کاپلین، سارولدی، بیچون، گوگلیموکی، پاسلا و زولو، ۲۰۱۷). جستجو در اینترنت ماجراجویی را تسهیل کرده و به جستجوی پدیده های جدید و جالب کمک می کند؛ بنابراین برای افراد هیجان خواه که از تکرار تجربیات پیش بینی شده و مسائل زندگی روزمره خسته شده اند و به دنبال تجربیات جدید و متنوع هستند (مظاهری نژاد و حسین ثابت، ۱۳۹۶)، می تواند مکانی برای ارضاء هیجان خواهی آنان باشد. از آنجایی که اغلب نوجوانان دسترسی آزاد و نامحدود به اینترنت دارند، در نتیجه ممکن است به استفاده زیاد از آن پرداخته (تائنگ، ۲۰۱۸) و به مرور به آن وابسته شوند. در این راستا، نتایج پژوهش مقصودی و تندولی (۱۳۹۴) و جانگ و رهی (۲۰۱۴) نشان داد که بین افسردگی و هیجان خواهی با اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین، شواهد نشانگر آن است که هیجان خواهی تأثیر مثبتی بر اعتیاد و استفاده زیاد از اینترنت در دوران نوجوانی دارد (لی، نیومن، لی و ژانگ، ۲۰۱۶).

با توجه به مبانی نظری و پژوهشی بیان شده، چنین به نظر می رسد که با توجه به مزایای زیادی که در ارتباط با استفاده از اینترنت مانند جستجوی سریع اطلاعات، تسهیل در اشتراک اطلاعات، افزایش دانش و آگاهی (لوو، لی، کو، سیائو، هو و یو، ۲۰۱۷) وجود دارد، به همان اندازه نیز استفاده بیش از اندازه از آن می تواند مشکلاتی را در سطح خانوادگی، روابط بین فردی و تحصیلی ایجاد نماید (یو و شیک، ۲۰۱۷). با توجه به آنچه گفته شد، به نظر می رسد مشکلات اعتیاد و استفاده بیش از حد از اینترنت و تنوع خواسته ها و انتظارات در کسب اطلاعات و توجه به هیجان خواهی نوجوانان در روی آوری به استفاده از اینترنت و ایجاد تعادل در استفاده از آن، از مسائل مهم خانواده و جامعه است. اینکه استفاده نوجوانان (به ویژه دختران که به نظر می رسد مسئولیت بیشتر یا نقش مستقیم تری در تربیت فرزندان و در نتیجه به طور غیرمستقیم در سلامت روان جامعه دارند) از اینترنت چگونه است، دغدغه اصلی پژوهشگر است. در فرهنگ ایرانی به طور معمول برخی خانواده ها، دختران را از انجام کارهای مهیج باز می دارند و به نوعی آنان را به سرکوب هیجانانگیز تشویق می کنند. این موضوع که تا چه حد دختران نوجوان به دلیل ارضاء هیجان خواهی خود به استفاده بیش از حد از اینترنت گرایش پیدا می کنند، مسئله قابل تأمل و مهمی است. این امر به مطالعه، پژوهش، سیاست گذاری و برنامه ریزی نیاز دارد. لذا پژوهش حاضر در پی پاسخ به این سؤال است که آیا هیجان خواهی با اعتیاد به اینترنت رابطه دارد؟

روش پژوهش

روش تحقیق حاضر کمی، از لحاظ گردآوری داده، توصیفی، از نوع همبستگی است و به لحاظ نوع هدف کاربردی می باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر، کلیه دانش آموزان مقطع اول متوسطه پایه هشتم و نهم استان البرز در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۹۹ می باشند. طبق جدول مورگان حجم نمونه با بیش برآورد ۲۵۶ نفر محاسبه گردید. در این پژوهش از روش نمونه گیری خوشه ای مرحله ای استفاده شد. بر این اساس از نواحی استان البرز ۱ ناحیه انتخاب، سپس از این ناحیه ۳ دبیرستان به تصادف انتخاب و از این سه دبیرستان پایه هشتم و نهم انتخاب شدند و از بین آن ها ۲۵۶ دانش آموز به تصادف انتخاب شدند. سپس به دلیل شرایط خاص جامعه و شیوع ویروس کرونا و محدودیت تردد و ارتباطات اجتماعی، از روش اجرای اینترنتی استفاده شد. روش کار به این صورت بود که پرسشنامه ها به صورت آنلاین طراحی شد و از طریق شبکه های اجتماعی (تلگرام و واتس آپ) انتشار یافت. لازم به توضیح است که ۲۷ پرسشنامه به عنوان داده پرت تشخیص داده شد و کنار گذاشته شدند و از تعداد ۲۵۶ پرسشنامه، در نهایت ۲۲۹ پرسشنامه به عنوان نمونه ی نهایی در نظر گرفته شد.

پس از انجام هماهنگی های لازم با آزمودنی ها، در خصوص اهمیت و اهداف تحقیق و نحوه اجرای پرسشنامه صحبت شد. پس از جلب همکاری این افراد پرسشنامه ها (اعتیاد به اینترنت یانگ، هیجان خواهی زاکرمن) به آزمودنی ها ارسال داده شد و توضیحات و اطلاعات لازم در زمینه تکمیل پرسش نامه داده شد. پس از تکمیل پرسشنامه ها از نرم افزار SPSS 24 برای تجزیه و تحلیل داده ها استفاده شد.

ابزار پژوهش

مقیاس هیجان خواهی زاکرمن: این مقیاس در سال ۱۹۸۷ تهیه شده، خلاصه فرم چهارم مقیاس هیجان خواهی زاکرمن است. بسیاری از مطالعات تحلیل عاملی در مورد این مقیاس بیانگر آن است که مقیاس هیجان خواهی زاکرمن تمایل به هیجان خواهی را در چهار حیطه ماجراجویی، تجربه جویی، بازداری زایی و حساسیت به یکنواختی می سنجد. این مقیاس شامل ۴۰ گویه دوقسمتی بود و پاسخ دهنده در ازای پاسخ بر اساس کلید یک نمره می گیرد. روایی هر یک خرده مقیاس های پرسشنامه به ترتیب ۰/۸۲، ۰/۶۷، ۰/۸۷ و ۰/۶۵ و روایی کل مقیاس ۰/۸۷ و اعتبار آن ۰/۸۵ به دست آمده است (محو، ۲۰۰۸). فرم پنجم مقیاس هیجان خواهی یک پرسشنامه ۴۰ ماده ای است که یک نمره کلی و ۴ نمره برای زیرمقیاس های (هیجان زدگی و ماجراجویی، تجربه جویی، بازداری زدایی و بیزاری از یکنواختی) ارائه می کند. هر زیر مقیاس ۱۰ ماده را به خود اختصاص داده است. فیچ و تریس (۲۰۰۵)؛ به نقل از قاسمی، (۱۳۹۰) برای پرسشنامه و مقیاس های آن آلفای کرونباخ ۰/۷۲ تا ۰/۸۱ گزارش داده اند که نشان دهنده همسانی درونی مناسب پرسشنامه است. در مطالعات آزاد فلاح (۱۳۷۳) برخی از مواد پرسشنامه فرم پنجم که با فرهنگ کشور ما مناسبت چندانی ندارد حذف شده است. این فرم تغییر یافته در سال ۱۳۶۹ توسط رضازاده روی نمونه ای از دانشجویان شهر تهران به کار رفته است در این فرم ترجمه شده ۳۰ ماده وجود دارد و پاسخ دهنده در مقابل هر ماده دو گزینه در پیش رو دارد که یکی از آن ها بیشتر بیانگر علائق،

احساسات و رفتار وی می باشد. در هر ماده یکی از گزینه‌ها ارزش یک و دیگری ارزش صفر دارد، بنابراین دامنه احتمالی نمرات در مجموع ۳۰ ماده بین ۰ تا ۳۰ است. در پژوهش حاضر از فرم بومی‌شده‌ی ۳۰ سؤالی رضازاده ۱۳۶۹ استفاده شده است. در ایران اختیاری، صفایی و اسماعیلی (۱۳۸۷) آلفای کرونباخ ۰/۷۶ در مصرف‌کنندگان مواد و ۰/۷۷ در افراد سالم به دست آورده‌اند. همچنین آن‌ها میزان همبستگی این پرسشنامه را با مقیاس تکانش گری بارت و دیکمن ۰/۴۰ گزارش کرده‌اند. در این پژوهش، آلفای کرونباخ ابزار برابر با ۰/۸۰ به دست آمد.

پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ: پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ در سال ۱۹۸۸ توسط کیمبرلی یانگ ساخته شد. این پرسشنامه دارای ۲۰ گویه است و تعیین می‌کند که آیا اعتیاد به اینترنت بر جنبه‌های مختلف زندگی فرد اثر گذاشته است یا خیر. این پرسشنامه در مقیاس پنج لیکرت درجه‌بندی شده است. نمره کلی پرسشنامه بوده و دامنه‌ای از ۲۰ تا ۱۰۰ را خواهد داشت. این پرسشنامه استاندارد است و روایی و پایایی آن در مطالعات قبلی با آلفای کرونباخ ۰/۹۰ گزارش شده است. نسخه فارسی این مقیاس در ایران نیز مورد استفاده قرار گرفته و پایایی آن را با آلفای کرونباخ ۰/۸۱ و قاسم‌زاده با آلفای کرونباخ ۰/۸۸ تأیید کرده‌اند. در این پژوهش، آلفای کرونباخ ابزار برابر با ۰/۷۶ به دست آمد.

یافته‌ها

جدول ۱. توزیع فراوانی متغیر مقطع تحصیلی در واحدهای پژوهش

فراوانی	درصد فراوانی	مقطع تحصیلی
۱۲۲	۵۳/۳	
۱۰۷	۴۶/۷	پایه نهم
		پایه هشتم

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود ۵۳/۳ درصد از افراد شرکت‌کننده در پژوهش پایه هشتم و ۴۶/۷ درصد پایه نهم بودند.

جدول ۲. نتایج آمار توصیفی متغیرهای هیجان خواهی و اعتیاد به اینترنت

مؤلفه‌ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
هیجان خواهی	۲۲۹	۱۴/۰۱	۲/۹۴
اعتیاد به اینترنت	۲۲۹	۳۱/۸۳	۲۱/۰۷

جدول ۳. آزمون کلموگروف-اسمیرنوف، چولگی و کشیدگی جهت ارزیابی نرمال بودن توزیع نمرات

مؤلفه‌ها	آماره آزمون	P-value	چولگی	کشیدگی
هیجان خواهی	۱/۸۷	۰/۰۰۲	۰/۵۱	۲/۱۶
اعتیاد به اینترنت	۱/۵۰	۰/۰۲	۰/۶۵	-۰/۳۳

همان‌طور که در جدول بالا مشاهده می‌شود، نتایج آزمون کلموگروف-اسمیرنوف نشان می‌دهد که مقدار سطح معناداری محاسبه شده بیشتر خرده مقیاس‌ها به جز استدلال پدر و استدلال مادر از سطح معناداری ۰/۰۵ کم‌تر می‌باشد؛ پس می‌توان نتیجه گرفت که توزیع نمرات این مقیاس‌ها غیر نرمال می‌باشد. با توجه به بالا بودن حجم نمونه، سایر مفروضه‌های نرمالیتی مانند شاخص کشیدگی و چولگی چک گردید. در حالت کلی چنانچه چولگی و کشیدگی در بازه (۲ و -۲) باشد داده‌ها از توزیع نرمال برخوردارند؛ بنابراین می‌توان توزیع تمام مؤلفه‌ها به جز هیجان خواهی را نرمال فرض کرد.

جدول ۴. ماتریس ضریب همبستگی پیرسون بین هیجان خواهی با اعتیاد به اینترنت

مقیاس	هیجان خواهی
اعتیاد به اینترنت	۰/۱۷ ^{**}
** سطح معنی داری ۰/۰۱	

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که ضریب همبستگی مقیاس اعتیاد به اینترنت با مقیاس هیجان خواهی برابر با ۰/۱۷ است.

جدول ۵. نتایج آزمون رگرسیون چندگانه به شیوهی گام‌به‌گام در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس هیجان خواهی

مدل	منبع	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری	R ²	Adj R
اول	رگرسیون	۱۵۱۳۹/۶۰	۱	۱۵۱۳۹/۶۰	۳۹/۸۹	۰/۰۰۱	۰/۱۴	۰/۱۴
	باقی‌مانده	۸۶۱۴۲/۰۹	۲۲۷	۳۷۹/۴۸				
	کل	۱۰۱۲۸۱/۶۹	۲۲۸					
دوم	رگرسیون	۱۷۲۸۸/۵۹	۲	۸۶۴۴/۲۹	۲۳/۲۵	۰/۰۰۱	۰/۱۷	۰/۱۶
	باقی‌مانده	۸۳۹۹۳/۱۰	۲۲۶	۳۷۱/۶۵				
	کل	۱۰۱۲۸۱/۶۹	۲۲۸					
سوم	رگرسیون	۱۹۰۷۶/۱۵	۳	۶۳۵۸/۷۲	۱۷/۴۰	۰/۰۰۱	۰/۱۸	۰/۱۷
	باقی‌مانده	۸۲۲۰۵/۵۳	۲۲۵	۳۶۵/۳۵				
	کل	۱۰۱۲۸۱/۶۹	۲۲۸					

با توجه به جدول بالا، متغیر هیجان خواهی توانسته است اعتیاد به اینترنت را در سطح $P < ۰/۰۱$ پیش‌بینی نماید. ضریب تعیین تعدیل‌شده مدل در گام سوم برابر ۰/۱۷ است و این بدین معناست که متغیرهای هیجان خواهی هم توانسته‌اند ۱۷ درصد از واریانس اعتیاد به اینترنت را به‌خوبی پیش‌بینی نمایند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش بررسی رابطه هیجان خواهی با میزان استفاده از اینترنت در دانش‌آموزان دختر متوسطه اول می‌باشد نتایج نشان داد که ضریب همبستگی مقیاس اعتیاد به اینترنت با مقیاس هیجان خواهی برابر با ۰/۱۷ است که این نتایج با یافته‌های پژوهش‌های زیر همسو است: رضایی و سیدان (۱۳۹۷) به بررسی رابطه اعتیاد به اینترنت، دشواری تنظیم هیجان و اضطراب اجتماعی در دانشجویان پرداختند. با توجه به نتایج پژوهش حاضر، بین اعتیاد به اینترنت و دشواری تنظیم هیجان و بین دشواری تنظیم هیجان و اضطراب اجتماعی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد اما بین اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی رابطه مثبت ولی معنادار نشد. نوری نژاد (۱۳۹۶) به بررسی رابطه‌ی تنظیم هیجان با اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان پرداخت. نتایج نشان داد که میان مؤلفه‌ی سرکوب هیجان با اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان معنادار است و ارتباط میان مؤلفه‌ی ارزیابی مجدد هیجان با اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان معنادار است. خانجانی و اکبری (۱۳۹۱) به بررسی رابطه هیجان خواهی نوجوانان دبیرستانی با اعتیاد آن‌ها به اینترنت در شهر تبریز پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد که بین هیجان خواهی با اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد و بین زیر مقیاس حادثه‌جویی با اعتیاد به اینترنت رابطه منفی و بین تجربه جویی، ملال‌پذیری و بازداری زدایی با اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت وجود دارد. لی، وانگ و چانگ (۲۰۱۹) در پژوهش خود به بررسی تنظیم هیجان‌ات در خشتی کردن اثرات منفی روانی ناشی از اعتیاد اینترنت پرداختند. نتایج تحقیق حاکی از آن است که بین تنظیم هیجان‌ات با اعتیاد به اینترنت رابطه منفی و معنادار وجود دارد. آدامس و گراتز (۲۰۱۸) به بررسی رابطه بین هیجان خواهی و تحریک جویی و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی در مراجعین مرکز

مشاوره پرداختند. تحلیل یافته‌ها نشان داد که نمره کل هیجان خواهی و تحریک جویی رابطه مثبت و معناداری با نمره کل اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی دارد. پاملا و پات (۲۰۱۴) به بررسی رابطه بین اعتیاد به اینترنت و وضعیت‌های روان‌شناختی منفی همچون احساس تنهایی، افسردگی و هیجان خواهی پرداختند. نتایج نشان دادند، بین اعتیاد به اینترنت و وضعیت‌های روان‌شناختی منفی همچون احساس تنهایی، افسردگی، رفتارهای وسواسی و هیجان خواهی رابطه معنی‌داری وجود دارد. والجوس (۲۰۱۷) در پژوهشی خود به پیش‌بینی اعتیاد به فضای مجازی بر اساس هیجان خواهی پرداختند. جامعه آماری پژوهش شامل نوجوانان مقطع متوسطه بودند. نتایج نشان داد، هیجان‌ناخت منفی در نوجوانان می‌تواند پیش‌بینی کننده اعتیاد به فضای مجازی در آن‌ها باشد. استیل (۲۰۱۶) در پژوهش خود به بررسی اثربخشی تنظیم شناختی هیجان بر کاهش میزان اعتیاد به اینترنت در بزرگسالان پرداخت. نتایج حاکی از این بود می‌توان با استفاده از تنظیم شناختی هیجان میزان ساعات استفاده از اینترنت را در افراد کاهش داد.

در تبیین یافته‌ها می‌توان گفت، استفاده زیاد از اینترنت در نوجوانان که هنوز از لحاظ روانی بالغ نیستند و در تلاش برای انطباق خود با محیط اجتماعی هستند، آنان را در معرض خطر اعتیاد به اینترنت قرار می‌دهد (لین و تسای، ۲۰۰۲). یکی از عوارض استفاده زیاد از اینترنت هیجان خواهی است که به‌عنوان ویژگی برجسته دوره نوجوانی اشاره کرد (به نقل از خانجانی و اکبری، ۱۳۹۱). زاکرمن (۱۹۹۴) هیجان خواهی را جستجوی احساسات تازه، متفاوت و پیچیده و اشتیاق برای پذیرش خطرات جسمانی، مالی و اجتماعی مربوط به این تجارب می‌داند (به نقل از بیک، سوان، اسکالت، بولاندو و مونتاسکی، ۲۰۱۵).

با توجه به اینکه اینترنت منبع بی‌حد و حصر اطلاعات و نیز سرگرمی را فراهم می‌آورد (مونو، کاپلین، سارولدی، بیچون، گوگلیموکی، پاسلا و زولو، ۲۰۱۷)، جستجو در اینترنت ماجرایی را تسهیل کرده و به جستجوی پدیده‌های جدید و جالب کمک می‌کند؛ بنابراین برای افراد هیجان خواه که از تکرار تجربیات پیش‌بینی شده و مسائل زندگی روزمره خسته شده‌اند و به دنبال تجربیات جدید و متنوع هستند (مظاهری نژاد و حسین ثابت، ۱۳۹۶)، می‌تواند مکانی برای ارضاء هیجان خواهی آنان باشد. از آنجایی که اغلب نوجوانان دسترسی آزاد و نامحدود به اینترنت دارند، در نتیجه ممکن است به استفاده زیاد از آن پرداخته (تانگ، ۲۰۱۸) و به‌مرور به آن وابسته شوند (لی، نیومن، لی و ژانگ، ۲۰۱۶). همچنین می‌توان گفت باتوجه به شیوع ویروس کرونا و تعطیلی مدارس و حضور دانش‌آموزان در منزل و آموزش از راه دور (مجازی) دروس، دانش‌آموزان ملزم به پیگیری آموزش دروس خود از اینترنت هستند و به سبب شرایط ویژه در این دوران بیشتر از اینترنت و فضای مجازی استفاده می‌نمایند که این امر نیز می‌تواند در بروز هیجان جهت استفاده بیش‌ازاندازه از اینترنت و اعتیاد به آن مؤثر باشد.

پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های دیگر از ابزارهای دیگری از قبیل مصاحبه استفاده شود تا راهی برای دستیابی به درک و شناخت بهتر و عمیق‌تر برای پژوهش‌های بعدی باشد. البته نتایج این پژوهش فقط محدود به منطقه جغرافیایی استان البرز ناحیه ۲ و مقطع اول متوسطه پایه هشتم و نهم بوده است بنابراین نتایج این پژوهش را فقط در این شرایط می‌توان معتبر دانست و استفاده نمود. از دیگر محدودیت‌های پژوهش عدم نظارت بر کار شرکت‌کنندگان به دلیل جمع‌آوری داده‌ها به‌صورت آنلاین بود.

منابع

- جعفری ندرآبادی، معصومه (۱۳۹۷). بررسی رابطه بین میزان وابستگی به فضای مجازی با کارکرد خانواده و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان. مجله جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، ۸، ۳۰-۴۵.
- خانجانی، زینب؛ اکبری، سعیده (۱۳۹۱). هیجان خواهی و وابستگی نوجوانان به اینترنت. فصلنامه آموزش و ارزشیابی، ۵(۲۰)، ۷۵-۶۳.
- خواجه احمدی، معصومه؛ پولادی، شهناز؛ بحرینی، مسعود (۱۳۹۵). طراحی و روان‌سنجی پرسشنامه اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر موبایل. روان پرستاری، ۴(۴)، ۴۳-۵۱.
- رضایی، کتایون؛ سیدان، سید ابوالقاسم (۱۳۹۷). بررسی رابطه بین اعتیاد به اینترنت با دشواری تنظیم هیجان و میزان اضطراب اجتماعی دانشجویان. پنجمین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی، علوم تربیتی و سبک زندگی.
- مظاهری نژاد فرد، گلناز؛ ثابت، فریده (۱۳۹۶). پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس هیجان خواهی، با میانجی‌گری سبک‌های دلبستگی، فصلنامه تمرینات روان‌شناختی، ۳، ۲۱-۱۰.
- مقصودی، سوده؛ تندولی، سمیرا (۱۳۹۴). اعتیاد اینترنتی و عوامل مؤثر بر آن در بین دانش‌آموزان دختر دبیرستان‌های شهر کرمان، فصلنامه راهبردهای اجتماعی فرهنگی، ۱۱(۲)، ۱۸-۱۴.
- نوری نژاد، علی‌اکبر (۱۳۹۶). رابطه‌ی تنظیم هیجان با اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان. همایش ملی رویکردهای نوین آموزشی و پژوهشی در تعلیم و تربیت.
- Beard, K.W. (2011). Internet addiction: A handbook and Guide to evaluation and treatment. (Edited by: Young, K.S., Abreu, C.N.). John Wiley & Sons Inc.
- Byck, G.R., Swann, G., Schalet, B., Bolland, J., Mustanski, B. (2015). Sensation seeking predicting growth in adolescent. Problem behaviors. Child Psychiatry & Human Development, 46(3), 466-473.
- Cash, H., Rae, C.D., Steel, A., Winkler, A. (2012). Internet addiction: A brief summary of research and practice. current psychiatry reviews, 8(4), 292-298.
- Choi, D.W., Chun, S.Y., Lee, S.A., Han, K.T., Park, E.C. (2018). The association between parental depression and adolescent's Internet addiction South Korea. Annals of General Psychiatry, 17(15), 1-7.
- Chun Ee, A., Arshat, Z. (2017). Parent-Child Relationship and Depression among Adolescents in Selangor, Malaysia. International Journal of Humanities and Social Science Invention, 6(10), 61-65.
- Hasmuja, E. (2016). Internet addiction and anxiety among students of university of Tirana. European Journal of Education Studies, 2(4), 1-12.
- Jung, J.H., Rhee, M.K. (2014). Exploration of Causal Model among Sensation Seeking, Impulsiveness, Internet addiction, and Negative Emotions: Moderating Effect of Self-regulation as a Character Strength. The Korean Journal of Health Psychology, 19(3), 747- 767.

- Li, X., Newman, J., Li, D., Zhang, H. (2016). Temperament and adolescent problematic Internet use: The mediating role of deviant peer affiliation. *Computers in Human Behavior*, 60, 342-350.
- Lim, C.H., Kim, E.J., Kim, J.H., Lee, J.S., Lee, M.Y., Park, M.S. (2017). The correlation of depression with Internet use and body image in Korean adolescents. *Korean J Pediatr*, 60(1), 17-23.
- Lin, S.S., Tsai, C.C. (2002). Sensation seeking and internet dependence of Taiwan High School Adolescents. *computers in human Behavior*, 18(4), 411-426.
- Lu, W.H., Lee, K.H., Ko, C.H., Hsiao, R.C., Hu, H.F., Yen, C.F. (2017). Relationship between borderline personality symptoms and Internet addiction: The mediating effects of mental health problems. *Journal of Behavioral Addictions*, 6(3), 434-441.
- Mihajlov, M., Vejmelka, L. (2017). Internet Addiction: A Review of the First Twenty Years. *Psychiatria Danubina*, 29(3), 260-272.
- Munno, D., Cappellin, F., Saroldi, M., Bechon, E., Guglielmucci, F., Passera, R., Zullo, G. (2017). Internet Addiction Disorder: Personality characteristics and risk of pathological overuse in adolescents. *Psychiatry Research*, 248, 1-5.
- Munno, D., Cappellin, F., Saroldi, M., Bechon, E., Guglielmucci, F., Passera, R., Zullo, G. (2017). Internet addiction disorder: Personality characteristics and risk of pathological overuse in adolescents. *Psychiatry Research*, 248, 1-5.
- Noguti, W., Singh, L., Waller, L. (2019). Parent-adolescent relationship and adolescent internet addiction: A moderated mediation model. *Addictive Behaviors*, 84, 171-7.
- Osuch, M., Turner, S. (2017). Addiction to modern technology: what the science says. (2018/9/11). <https://www.elsevier.com/connect/addiction-to-modern-technology-what-the-science-says>.
- Poli, R. (2017). Internet addiction update: diagnostic criteria, assessment and relevance. *Neuropsychiatry (London)*, 7(1), 04-08.
- Tang, C.S.K. (2018). Depression and Impulsivity Mediating the Relationship Between Social Anxiety and Internet Addiction. *International Journal of Psychology & Behavior Analysis*, 4(141), 1-6.
- Wang, Y., Wu, A.M.S., Lau, J.T.F. (2016). The health belief model and number of peers with internet addiction as interrelated factors of internet addiction among secondary school student in Hong Kong. *BMC .Public Health*, 16 (272), 1-13.
- Young, K.S. (1998). *Cought in the net*. New York. JohnWiley. Internet addiction: personality traits associated with its development. Paper presented at the annual meeting of the eastern psychological association.
- Yu, L., Shek, D.T. (2017). Testing Longitudinal Relationships between Internet Addiction and Well-Being in Hong Kong Adolescents: Cross-Lagged Analyses Based on three Waves of Data. *Child Indicators Research*, 11(5), 1545-1562.
- Zuckerman, M. (2007). The sensation seeking scale V (SSS-V): Still reliable and valid. *Personality and Individual Differences*. 43, 1303-1305.